

Projectafrondding ondersteuning jonge mantelzorgers n.a.v. motie 21M123 'Ook mantelzorg vraagt zorg'

Aanleiding

In de motie is bijzondere aandacht voor de situatie van jonge mantelzorgers. Uit onderzoek blijkt dat jonge mantelzorgers slecht "zichtbaar" zijn, ze ervaren hun situatie als "gewoon" en zijn niet bekend met de term mantelzorg. Door hun mantelzorgtaken en verantwoordelijkheden kunnen zij echter in de knel raken: schooluitval, achterstand huiswerk, geen tijd voor sport en spel, geen tijd voor leeftijdsgenoten, emotionele druk etc.

Doel

In dit project werden een drietal doelen nagestreefd.

1. Het bekend maken van jongeren met de term mantelzorg en jonge mantelzorgers. Hen voorzien van informatie en ondersteuning.
2. Het bekend maken van het sociale netwerk (ouders, school, professionals, sport) met de term jonge mantelzorg en het sociale netwerk tools bieden om de situatie én/of de symptomen herkennen zodat een "vangnet" rond de jonge mantelzorger kan worden opgezet.
3. Het vergroten van de bereidheid bij jonge mantelzorgers om dit, toch vaak taboeonderwerp, bespreekbaar te maken in het eigen netwerk.

In deze aanpak gingen we uit van een pilot fase, waarin de hieronder omschreven methodiek zou worden getoetst in (minimaal) 9 schoolklassen.

De methodiek bestond uit:

- Het introduceren van het thema jonge mantelzorg in de klas, door middel van beschikbaar gestelde werkvormen.
- Het tonen van de digitale theatervoorstelling 'What If' over het leven van een jonge mantelzorger,
- Een nabespreking, ondersteund met werkvormen.
- De methodiek is uitgevoerd door de leerkracht in combinatie met een jeugd/jongerenwerker. Waar nodig is expertise vanuit MVT Arnhem ingebracht en zijn andere professionals (zoals kindercoach) ingeschakeld, bijvoorbeeld als een situatie met een jonge mantelzorger hierom vroeg.

De resultaten

Doel 1: bekend maken met thema

Het aanbod is bekend gemaakt via een mailing en daarnaast waar mogelijk rechtstreeks contact van de jeugd- en jongerenwerker binnen de school. Het bleek moeizaam om scholen bereid te vinden, in de nasleep van Corona en met vaststaande lesplannen, om tijd te vinden voor deelname. Ondanks de vaak positieve reactie op het thema. Het is uiteindelijk toch gelukt om 6 klassen bereid te vinden en hebben ervoor gekozen om het programma daarom breder aan te bieden aan plekken waar kinderen en jongeren begeleid samenkomen, bijvoorbeeld bij bestaande activiteitengroepen.

In totaal hebben 9 groepen / 145 kinderen deelgenomen. Aan hen is de term mantelzorg uitgelegd en in verschillende werkvormen zijn zij bewust gemaakt van de impact.

Nader gespecificeerd waren dit:

- 2 x groep 7/8 van de Margarethaschool – Malburgen

- 1 x groep 8 van de Paulusschool – Arnhems Broek
- 3x groep studenten HBO (leeftijd ca. 18 jaar) (2 via de HAN en studenten via MEE)
- 3 activiteitengroepen van jeugd/jongerenwerkers (leeftijd ca. 12 tot 14 jaar, oa. meidengroep).

Doel 2: sociale netwerk informeren

De voorstelling is getoond aan 2 groepen professionals en 1 groep ouders om de methodiek ook aan het sociale vangnet te presenteren. Bij de groep van ouders heeft dit geleid tot een aantal individuele hulpvragen die MVT Arnhem heeft opgepakt. We hebben tevens getracht om het onderwerp bij de sportverenigingen op de kaart te zetten, dit is helaas onvoldoende gelukt. Hoofdoorzaak is dat sportverenigingen zich niet comfortabel voelen om zich met het privéleven van de jongeren bezig te houden, mede ook door het grote aantal vrijwilligers binnen de vereniging.

Doel 3: sociale netwerk informeren

Het bespreekbaar maken binnen het eigen netwerk laat indrukwekkende resultaten zien. We hebben een aantal (geanonimiseerd) hieronder toegevoegd. Overkoepelend kan gezegd worden dat in alle groepen jonge mantelzorgers aanwezig waren, een aantal heeft tijdens de sessie over de eigen situatie verteld, een aantal hebben ervoor gekozen dit niet te doen maar achteraf contact gezocht met de betrokken leerkracht of jeugdwerker. En een aantal (reeds bekende) jonge mantelzorgers heeft niets gedeeld of contact gezocht. Deze keuze is door de professionals gerespecteerd.

Uit de praktijk:

- In 2 sessies zijn situaties van huiselijk geweld naar voren gekomen, die nog niet bij de betrokken leerkracht of professionals bekend waren. Hierop is in beide situaties passende actie genomen.
- Meisje met ernstige gedragsproblematiek vertelde voor het eerst dat zij wekelijks meerdere dagen op haar oma moest passen, en dat thuis sprake was van partnergeweld. Na de sessie heeft de jeugdwerker het voor elkaar gekregen dat zij dit meisje mee mocht nemen op kamp waardoor zij even uit de zorgsituatie werd gehaald en nu een band met haar wordt opgebouwd door de jeugdwerker.
- Leerling met een broertje met Downsyndroom waarbij dit broertje geheim/buiten de maatschappij wordt gehouden door de ouders en familie. Heeft de situatie buiten de sessie om besproken met de jeugdwerker.
- Een 11-jarige jongen vertelde over zijn zieke broertje, met een zware nierziekte. De juf en klas waren niet op de hoogte, maar het verklaarde veel, bijvoorbeeld waarom hij soms afwezig was. Kinderen kijken anders naar hem nu en willen hem helpen.
- Een 12-jarige jongen moest door de voorstelling heel hard huilen over zijn zieke moeder, hij werd goed getroost door zijn klasgenoten. Na afloop vroeg de juf ook om mogelijkheden om hem te ontlasten in zijn zorg en zorgen.
- In alle klassen was de impact op de leerkrachten groot. De realisatie dat bepaalde kinderen jonge mantelzorger waren, zeker waarbij de kinderen 'onverklaarbaar' ongewenst gedrag vertoonden, waarbij de leerkracht niet op de hoogte was maakte veel los. Een juf was hierbij zeer geëmotioneerd omdat ze de klas al meerdere jaren kende maar niet in vertrouwen was genomen.
- Binnen een van de scholen wordt naar aanleiding van de ervaringen van de leerkracht een medewerkersbijeenkomst georganiseerd om haar ervaringen en het thema te bespreken.
- Belangrijke uitkomst is dat de leerkracht vaak niet op de hoogte was. Wel wisten ze vaak dat er 'iets' speelde, maar konden er dan niet de vinger opleggen. De pilot heeft gedeeltelijk gedraaid in de wijken waar de stad extra aandacht op wil leggen. Juist hier wordt de leerkracht vaak niet geïnformeerd.' problemen los je zelf op, je

houdt je mond, en er mag vooral geen bemoeienis van buitenaf komen, geen hulpverlening' speelt hier vaak.

Tips en tops

- Deze aanpak is ingezet bij verschillende groepen, zowel in samenstelling als leeftijd. Bij alle groepen van de pilot zijn de resultaten positief.
- Van belang is een open sfeer om het onderwerp te bespreken, het verdient de voorkeur om deze in te zetten in bestaande groepen zodat er al een basisgevoel van veiligheid bestaat waarop kan worden gebouwd bij dit, soms confronterende, onderwerp. Het maakt in de praktijk niet uit of dit een klas is of een activiteitengroep, mits de activiteiten al van voldoende diepgang zijn (thema's bespreken).
- Voor scholen geldt: op tijd aankondigen, bij voorkeur voor de zomer. Het programma kan dan na de eerste opstartmaanden gedraaid worden als de groep elkaar voldoende kent.
- Het grote aantal beschikbare werkvormen wordt als prettig ervaren. Zo kan bij iedere groep een passende werkvorm worden ingezet.
- De kletsput die door een van de jeugdwerkers is gemaakt als aanvullende werkvorm is inmiddels op diverse plekken ingezet als kennismaking met het thema.
- De ervaringen maakte veel indruk op de leerlingen. In een volgende periode zou hier graag nog meer gebruik van gemaakt worden. Bijvoorbeeld door filmpjes van jonge mantelzorgers die vertellen, of van een jonge mantelzorger die de ervaring deelt in de klas.

Advies

Het advies van de bij deze pilot betrokken organisaties is om deze aanpak ook in het volgend schooljaar voort te zetten en budget hiervoor beschikbaar te stellen. Wel is het raadzaam om een aantal kaders voor succes te scheppen. Naast het budget voor de voorstelling zelf betreft dit met name de opdracht van de gemeente aan de partners in de stad om met het thema jonge mantelzorgers aan de slag te gaan. Zonder duidelijke opdracht is er een grote kans dat voor het thema onvoldoende tijd beschikbaar is, binnen de beperkte tijd en targets die er al liggen.

Gedeelde ervaringen

#Mantelzorg is geen vrijwilligerswerk, want ik kan het niet ontlopen, ik moet altijd klaar staan voor mijn broer". Dat vertelde een jongen uit groep 7 vandaag.

Wat een waardevolle bijeenkomsten hebben we deze week mogen organiseren in onze brede school over het thema #jongemantelzorgers. Onze sociale partner #mvtarnhem heeft een mooi product ontwikkeld om kinderen en jongeren meer bewust te laten worden over jonge mantelzorgers. In twee schoolgroepen en tijdens twee groepsactiviteiten van #rijnstad hebben we eerst een voorstelling bekeken van theatergroep Bint. Na afloop zijn we door middel van het programma Over de Streep en een kletsspot met vragen met elkaar in gesprek gegaan. Wie weet wat een jonge mantelzorger is? Ken je misschien een jonge mantelzorger? Hoe kun je een jonge mantelzorger ondersteunen? Het leverde mooie en soms ontroerende gesprekken op. Kinderen vertelden in welke situatie ze zelf zaten. Dat ze zich soms schaamden voor hun situatie. Dat ze niet zielig zijn maar het soms wel zwaar hebben. Dat ze niet altijd willen vertellen wat er thuis speelt. Dat ze wel behoefte hebben om hun verhaal kwijt te kunnen. Dat hun juf hun altijd zo goed helpt. Dat ze soms even rust willen. De voorstelling heeft zoveel los gemaakt dat we er allemaal even van moesten bijkomen. Voor sommige kinderen met een traan. Het belangrijkste dat kinderen (en wij) hebben geleerd is dat je niet altijd weet waarom een kind zich zo gedraagt zoals hij of zij zich gedraagt. En dat het helpend is als je vraagt: "hoe gaat het eigenlijk echt met jou?"

[See translation](#)

